

Prof. dr. Sead Šemsović
Odsjek za književnosti naroda Bosne i Hercegovine
Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu
sead.semsovic@ff.unsa.ba

Predsjedniku Nacionalnog prosvjetnog savjeta
Članovima Savjeta

Predmet: Odgovor na dopis gospodina Veroljuba Ilića

Poštovani!

Dopis gospodina Veroljuba Ilića, ispred Srpskog filozofskog društva, sadrži sasvim proizvoljne, neutemeljene i nacionalistički ostrašćene opaske koje ozbiljno naginju fašističkim idejama, što donekle iznenađuje, jer bi ljudi skloni filozofiji valjda trebali biti zaljubljenici u mudrost, a ne mržnju. Dakle, gospodin Veroljub Ilić uputio je dopis Predsjedniku Nacionalnog prosvjetnog savjeta i članovima Savjeta, kako bi iznio svoj stav o programu nastave i učenja za četvrti razred srednjih škola za predmet bosanski jezik i književnost.

U autorskom timu, pored mene nalaze se i kolegice Elvira Đekić, predsjednica Odbora za obrazovanje pri Bošnjačkom nacionalnom vijeću i profesorica bosanskog jezika i književnosti novopazarskoj Tehničkoj školi, i Alisa Džemić, profesorica bosanskog jezika u tutinskoj gimnaziji. Pored ovoga prijedloga programa nastave i učenja, u obrazovanje na bosanskom jeziku u Republici Srbiji uključen sam kao autor, koautor i koordinator brojnih drugih proizvoda koji su bili potrebni za funkcioniranje ovoga obrazovanja. Stoga sam se i osjetio pozvanim da vam se u svoje i u ime kolegica upravo ovako i obratim.

Ilićev dopis sadrži najprije neutemeljene ocjene koje autor nigdje nije dokazao, i to kazavši da „овај докуменат пати од бројних недостатака, како од некохеренције и фалсификата тако и садржаја црно-белог сликања директне политичке ангажованости.“, na šta se autor u daljem tekstu ne osvrće niti obrazlaže. Ta će se blasfemija nastaviti i dalje, kada će autor dopisa imputirati da smo upotrebljavali pojam bosanska književnost zajedno s pojmom bošnjačka književnost, što nije tačno. Ponovnim uvidom u material ustanovio sam da je jednom upotrijebljen pojam “bosanski književni jezik”, što Ilić očigledno ne razumije, pa misli da taj pojam znači “bosanska književnost”. S druge strane, Ilić i dalje negira pravo Bošnjaka da svoj jezik imenuju onako kako ga oduvijek imenuju, imenom “bosanski jezik”, pa će kazati “уз сву проблематичност концепта босански језик”, što bi za nekoga iz oblasti filozofije i nekoga u demokratskom društvu 21. stoljeća trebalo predstavljati sasvim retrogradnu ideologiju, ali ne, ona je u Ilićevom slučaju sasvim moderna. Dalje, ideja da se nekome treba/može/mora osporiti pripadnost korpusima više nacionalnih književnosti je sasvim šizofreno mišljenje, tako će Ilić zabranjivati Selimoviću da

bude i bošnjački pisac, jer on može biti isključivo privatno vlasništvo srpske književnosti, a o čemu smo više puta pisali Savjetu o statusu Selimovića unutar korpusa savremene bošnjačke književnosti. Da se ovaj patološki slučaj razvija i dalje dokazuje Ilićev stav da u nastavnim sadržajima ne smije biti poema Džemaludina Latića *Srebrenički inferno* – “дело проблематично по свом садржају зато што заступа тезу о почињеном геноциду у Сребреници над муслиманима од стране српских војника”. Морам нагласити да не постоји никаква “теза о почињеном геноциду”, него да постоји низ правоснажних пресуда међународног суда. То ми све изазива мисао да ли би се у Нјемачкој могло десити да неко, можда и из nekog удружења филозофа, тражи да се *Dnevnik Ane Frank* избаци из наставног плана и програма, односно да се занегирaju пресуде суда у Нјурнбергу. Које је то етичко дно које још увијек нисмо дотакли? Преостали дио дописа Илић ће користити за изјављивање над једним од најзначајнијих бошњаčkih књижевних историчара, над проф. др. Мухсином Ризвићем. Најприје стоји чињеница да Илић уопће није разумио пасус у коме се име овoga великана бошњаčke књижевне критике и историје спомиње.

Pasus u originalu izgleda ovako:

Književna kritika i esejistika

Ученике треба упознати са часописом *Izraz*, потом *Bošnjačka književnost u književnoj kritici* (edicija Alef), *Antologija bošnjačke književnosti*; Midhat Begić, Muhsin Rizvić, Enes Duraković (књижевна критика), Skender Kulenović (књижевнокритички есеји).

* Есеје и критике најприје обрађивати уз дјела предвиђена PNU.

Iz ovoga će pasusa Ilić izvući sljedeći zaključak:

“Не мање проблематично је укључивање у средњошколски програм четвртог разреда књижевних критичара који су веома запажени по тенденциозним и неутемељеним интерпретацијама српског духовног наслеђа, како старије тако и савремене српске књижевности. Ту пре свега мислимо на укључивање у програм Антологије бошњачке књижевности критичара и књижевног историчара Мухсина Ризвића...”

Најприје ваља казати да господин Илић уопће не познаје значење правописних знакова, па таčku-zarez чита као двотаčku, јер како другачије објаснити да наслов једне edicije која нема никакве veze с Ризвићем буде њему приписана. С друге стране, Ризвић је аутор 15 ауторских књига, око 350 научних студија и других огледа, а о његовом је научном раду говорено у више од 200 различитих врста текстова. Чињеница да је аутор и књиге *Bosanski muslimani u Andrićevu svijetu*, у коме повезује Андрићев изванкњижевни политички и научни ангажман са његовим књижевним радом, нити Андрићевом дјелу уманjuje естетску вриједност нити самом Ризвићу уманjuje вриједност осталих књига. Бошњаци имају право на властиту интерпретацију како своје тако и других књижевности. Могуће је да господин Илић уоче и не зна ко је Midhat Begić и на који је начин задужио српску књижевност и српску науку, али то наравно и не коментарише.

I u konačnici, da ovaj Ilićev dopis ima krajnje uvrnut odnos prema svijetu koji ga okružuje, ukazuje i posljednji pasus u kome se kaže:

“Ако су национални савет бошњачке националне маџине и писци програма за гимназије били под притиском руководства бошњачког националног већа, Национално просветни савет и Завод за унапређивање образовања и васпитања се морају руководити задатим циљевима образовања и васпитања Републике Србије.”

Iz koje to sada pozicije govori gospodin Ilić? Kao filozof? Kao predstavnik Zavoda za unapređenje? Šta zapravo znači ovo insinuiranje o pritisku rukovodstva Bošnjačkog nacionalnog vijeća?

Cijela ova analiza Ilićevog dopisa u cilju je potrebe za pojašnjenjem, da li ovakvi pojedinci i njihovi stavovi utječu na konačno mišljenje Nacionalnog prosvjetnog savjeta koji u kontinuitetu odbijaju planove i programe namijenjene obrazovanju Bošnjaka na njihovom maternjem bosanskom jeziku u Republici Srbiji iznoseći sasvim neutemeljene argumente. Da li preslikavanje ovih stavova u konačno mišljenje Savjeta podrazumijeva da su članovi Savjeta saglasni s nehumanim i nedemokratskim istupima polupismenog filozofa?

Srdačno,

Prof. dr. Sead Šemsović

Sarajevo, 23.2.2021.